

ยาสูบทำลายสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร?

Q & A World No Tobacco Day 2022 องค์การอนามัยโลก

1. ยาสูบสามารถทำลายผืนป่าของเราได้อย่างไร

- มีการประมาณการว่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513) เป็นต้นมา ทั่วทั้งโลกต้องสูญเสียพื้นที่ป่า (ส่วนใหญ่เป็นป่าเขตร้อน) ไป 1.5 พันล้านเฮกตาร์ (9,375 ล้านไร่) อันเป็นผลมาจากยาสูบ และเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 20 ต่อปี
- ต้นไม้จำนวนมากถูกโค่นเพื่อเตรียมพื้นที่ในการทำไร่ยาสูบ รวมทั้งการเผาไม้เพื่อนำมาใช้ในการบ่มใบยาสูบ หลังการเก็บเกี่ยว โดยต้องใช้ต้นไม้หนึ่งต้นในการผลิตบุหรี่จำนวน 300 มวน
- พื้นที่ประมาณ 200,000 เฮกตาร์ (1.25 ล้านไร่) ถูกเผาทางในแต่ละปีเพื่อทำการเพาะปลูกและบ่มใบยาสูบ ซึ่งเทียบเท่ากับพื้นที่ 1 ใน 3 ของผืนป่าอเมซอน
- การทำไร่ยาสูบก่อให้เกิดการตัดไม้ทำลายป่าประมาณร้อยละ 5 ของประเทศ ส่งผลให้มีการใช้พื้นที่เพื่อเพาะปลูกยาสูบในสัดส่วนที่ไม่เหมาะสมในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นแอฟริกาตอนใต้ ตะวันออกกลาง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อเมริกาใต้และแถบแคริบเบียน

2. การทำไร่ยาสูบสร้างความเสียหายต่อดินของเราได้อย่างไร

- ผืนดินอันอุดมสมบูรณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการเพาะปลูกพืชที่มีคุณค่าทางโภชนาการกลับถูกนำมาใช้สำหรับการทำไร่ยาสูบ การสูญเสียพื้นที่เพาะปลูกดังกล่าวมีส่วนทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางด้านอาหารและปัญหาด้านโภชนาการ
- การฟื้นฟูคุณภาพดินหลังการทำไร่ยาสูบมีค่าใช้จ่ายสูงอย่างยิ่ง จากข้อมูลที่รวบรวมไว้ในปี ค.ศ. 2014 (พ.ศ. 2557) พบว่า การทำไร่ยาสูบเพียงหนึ่งในประเทศบังคลาเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพดินที่นั่น และต้องใช้เงินถึง 20.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (693,385 ล้านบาท ตามอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ 12 เมษายน 2565) เพื่อปรับปรุงคุณภาพดินให้กลับมาเหมือนเดิม
- การแปรสภาพของผืนดินกลายเป็นทะเลทรายอันเนื่องมาจากการปลูกยาสูบมีให้เห็นในหลายประเทศ อาทิ บราซิล อินเดีย จอร์แดน และคิวบา

3. ยาสูบก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศของเราอย่างไร

- ในการผลิตบุหรี่ 1 มวน จะมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 14 กรัมต่อวงรอบวัฏจักร ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงการกำจัดทิ้ง
- การผลิตยาสูบทำให้เกิดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์เกือบ 84 ล้านเมตริกตันในแต่ละปี ซึ่งเทียบเท่ากับการปล่อยจรวด 280,000 ลำสู่อากาศ
- ควันบุหรี่ปั้วมีส่วนทำให้ระดับมลพิษทางอากาศสูงขึ้น และประกอบไปด้วยก๊าซเรือนกระจก 3 ชนิด ได้แก่ คาร์บอนไดออกไซด์ มีเทน และไนตรัสออกไซด์ ซึ่งสร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทั้งภายในอาคารและกลางแจ้ง

ยาสูบทำลายสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร?

Q & A World No Tobacco Day 2022 องค์การอนามัยโลก

4. การเพาะปลูกและใช้ยาสูบส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำอย่างไร

- วัฏจักรทั้งหมดของบุหรี่หนึ่งมวนนับตั้งแต่การปลูก การผลิต การกระจายผลิตภัณฑ์ การใช้และการกำจัดนั้น จะต้องใช้ น้ำประมาณ 3.7 ลิตร ดังนั้นหากผู้สูบบุหรี่ปกติทั่วไปเลิกสูบบุหรี่จะสามารถประหยัดน้ำได้มากถึง 74 ลิตรต่อวัน
- การปลูกยาสูบทำให้น้ำใต้ดินพร่องไป เฉพาะขั้นตอนการเพาะปลูกยาสูบเพียงอย่างเดียว ต้องใช้น้ำในปริมาณเท่ากับคน หนึ่งคนใช้น้ำตลอดทั้งปี
- จากจำนวนบุหรี่ที่ผลิตในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ.2558) ของประเทศบราซิลซึ่งเป็นผู้ผลิตยาสูบรายใหญ่อันดับ 3 ของโลก มีการใช้น้ำจำนวน 263,813,700,000 ลิตรเพื่อผลิตยาสูบให้ได้ตามปริมาณอุปทานประจำปี คนทั่วไปจะดื่ม น้ำ ประมาณ 700 ลิตรต่อปี หากน้ำทั้งหมดในกระบวนการผลิตนี้ถูกแปลงเป็นน้ำดื่ม จะสามารถหล่อเลี้ยงผู้คนได้ประมาณ 3.7 ล้านคน ซึ่งเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมดในเมืองหลวงบราซิลเสีย
- ณ ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าก้นกรองบุหรี่ (ก้นบุหรี่) มีสารก่อมลพิษและเป็นพิษอันดับต้น ๆ ที่พบในแหล่งน้ำ ต่าง ๆ ซึ่งก้นบุหรี่เหล่านี้ต้องใช้เวลาประมาณ 10 ปีในการย่อยสลาย ซึ่งนานพอให้นิโคตินและสารเคมีต่าง ๆ ปนเปื้อนเข้าสู่ระบบนิเวศโดยรอบ
- การศึกษาจาก EPA สรุปได้ว่าเมื่อก้นบุหรี่แช่อยู่ในน้ำจัดเป็นเวลา 96 ชั่วโมง จะทำให้ปลาปริมาณครึ่งหนึ่งในแหล่งน้ำนั้น ตายได้

5. ยาสูบมีส่วนเพิ่มขยะแก่โลกอย่างไร

- น้ำหนักโดยประมาณของขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละปีจากวงจรการผลิต จำหน่าย และบริโภคยาสูบทั่วโลกอยู่ที่ประมาณ 25 ล้านเมตริกตัน
- บุหรี่ที่ผลิตจากโรงงานเกือบทั้งหมดมีตัวกรองที่ทำมาจากเส้นใยเซลลูโลส อะซิเตทติดอยู่ สารเติมแต่งนี้ยากต่อการย่อยสลายและเป็นสาเหตุของการปนเปื้อนไมโครพลาสติกในสิ่งแวดล้อม
- บุหรี่ประมาณ 4.5 ล้านล้านมวนถูกทิ้งในสิ่งแวดล้อมทุกปี
- จากการสำรวจพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะพบว่า ประมาณร้อยละ 65 ของผู้สูบบุหรี่ทิ้งก้นบุหรี่อย่างไม่เหมาะสม (เช่น บนทางเท้า ชายหาด ฯลฯ)
- มีสารเคมีมากกว่า 7,000 ชนิดจากการสูบบุหรี่ หนึ่งมวน ถูกปล่อยเข้าสู่สิ่งแวดล้อม ในจำนวนนี้เป็นสารก่อมะเร็งถึง 70 ชนิด

ยาสูบทำลายสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร?

Q & A World No Tobacco Day 2022 องค์การอนามัยโลก

6. ขยะอิเล็กทรอนิกส์มีส่วนก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

- ขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยทั่วไปได้กลายเป็นปัญหาใหญ่มาก โดยพบว่า มีการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ถึง 99,000 ล้านปอนด์ (44,905,644.67 ตัน) ต่อปี ทั้งนี้จากการประมาณการทั่วโลกในปี ค.ศ. 2017 (พ.ศ.2560)
- การทิ้งตลับบุหรี่ไฟฟ้าและแบตเตอรี่ ถือเป็นปัญหาสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม ตลับบุหรี่ไฟฟ้าที่เป็นพลาสติกส่วนใหญ่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือนำไปใช้ทำอย่างอื่นได้อีก และสุดท้ายก็ถูกทิ้งลงในรางน้ำ ถนน และทางน้ำต่าง ๆ
- การทิ้งผลิตภัณฑ์เหล่านี้อย่างไม่เหมาะสมเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยิ่ง เนื่องจากประกอบด้วยวัสดุที่ไม่สามารถย่อยสลายทางชีวภาพได้ เช่น พลาสติก โลหะ พลาสติก ตัวกำล่อม แบตเตอรี่ และโมโครชิป ยิ่งไปกว่านั้นส่วนใหญ่เป็นวัสดุแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง

7. การใช้ยาสูบแบบไร้ควันทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

- การใช้ซอง/ห่อพลาสติกอย่างไม่ใส่ใจถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็นข้อวิตกกังวลด้านสิ่งแวดล้อมในหลายประเทศ ที่มีการผลิตและจำหน่ายยาสูบแบบไร้ควันอย่าง กูตคา (ยาสูบผสมหมากชนิดเคี้ยว) ปานมาซาลา (หมากแฉก) ฯลฯ
- ชั้นส่วนต่าง ๆ ของขยะพลาสติกได้สร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ต่อมนุษย์ และต่อระบบนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางชีววิทยาทางทะเล ซึ่งมีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับเป็นอย่างดี
- ปัญหาในการใช้ห่อพลาสติกสำหรับบรรจุภัณฑ์ยาสูบแบบไร้ควัน แรกเริ่มมีการใช้เฉพาะในเขตเศรษฐกิจเอเชียใต้ แต่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้กลายเป็นปัญหาระดับโลกอันเนื่องมาจากการตลาดเชิงรุกและการเปิดตัวของ กูตคา และปานมาซาลา เข้าสู่ตลาดใหม่ ๆ ทั้งในเอเชียและแอฟริกา

8. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของยาสูบส่งผลต่อสุขภาพของเราอย่างไร

8.1 สุขภาพของเกษตรกร

- ชาวไร่ยาสูบที่เพาะปลูก และเก็บเกี่ยวยาสูบ อาจดูดซับสารนิโคตินต่อวันมากเท่ากับนิโคตินที่พบในบุหรี่ 50 มวน ทั้งนี้ Green Tobacco Sickness (GTS) หรือโรคจากพิษใบยาสูบ เป็นอาการที่เกิดจากพิษของสารนิโคติน ซึ่งพบได้ประมาณ 1 ใน 4 ของเกษตรกรที่ทำไร่ยาสูบ
- ในหมู่เกษตรกรที่ทำไร่ยาสูบ อาจพบระดับความเข้มข้นของอะลูมิเนียมและสารหนูในเลือดสูงขึ้น อันเนื่องมาจากการสัมผัส ยากำจัดศัตรูพืช ซึ่งการได้รับสารกำจัดศัตรูพืชบางชนิดสะสมเป็นเวลานาน ส่งผลผลกระทบต่อสุขภาพหลายประการ รวมทั้งความพิการแต่กำเนิด เนื่องจากไม่ร้ายแรงและร้ายแรง การเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม ความผิดปกติของเซลล์เม็ดเลือด ความผิดปกติทางระบบประสาท และการทำงานผิดปกติของต่อมไร้ท่อ

8.2 สุขภาพของเด็ก

- โดยปกติแรงงานเด็กในไร่ยาสูบเป็นกลุ่มเปราะบางและมีความเสี่ยงเป็นพิเศษเนื่องจากน้ำหนักตัวเด็กสัมพันธ์กับสัดส่วนของนิโคตินที่ดูดซึมผ่านผิวหนังจากการสัมผัสกับใบยาสูบ ยุวเกษตรกรเหล่านี้จะต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่จะเป็นโรคไตเรื้อรังระยะที่ 1 เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการผื่นตัวเองมาเป็นผู้สูบบุหรี่ที่เพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

ยาสูบทำลายสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร?

Q & A World No Tobacco Day 2022 องค์การอนามัยโลก

8.3 สุขภาพปอดสตรี

- ผู้หญิงจะได้รับผลกระทบทางสุขภาพจากอันตรายของการทำร้ายยาสูบในสัดส่วนที่แตกต่างกัน โดยส่งผลให้เกิดความเสี่ยงสูงขึ้นของภาวะการมีบุตรยากและปัญหาด้านการเจริญพันธุ์

9. การใช้ยาสูบเป็นการเพิ่มภาระด้านมนุษยธรรมและเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง

- การใช้ยาสูบมีความเกี่ยวข้องกับภาระด้านมนุษยธรรมและเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ การสูบบุหรี่สัมพันธ์กับความเสี่ยงที่สูงขึ้นของโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็งทางเดินหายใจ มะเร็ง เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และอื่นๆ
- การสูบบุหรี่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ภายในอาคาร เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ เนื่องจากสารพิษที่พ่นออกมาเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อผู้คนโดยรอบ ทำให้กลายเป็นผู้สูบบุหรี่มือสอง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องเสียชีวิตก่อนวัยอันควรถึง 1.2 ล้านคนทั่วโลกในแต่ละปี รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของโรคหลอดเลือดหัวใจและโรคมะเร็งทางเดินหายใจ
- จากผลการศึกษาในปี ค.ศ. 2018 (พ.ศ.2561) พบว่าต้นทุนรวมของการสูบบุหรี่ทั่วโลก ทั้งจากค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและการสูญเสียความสามารถในการเพิ่มผลผลิต มีมูลค่าสูงมากเทียบเท่ากับร้อยละ 1.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศประจำปีของโลก (GDP) โดยประมาณร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายนี้เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา

10. อุตสาหกรรมยาสูบใช้กลวิธีใดในการสร้างชื่อเสียงของตนให้ดูเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- อุตสาหกรรมยาสูบใช้กลวิธีล่อหลอกต่าง ๆ เพื่อ “ฟอกเขียว” ในการสร้างชื่อและสร้างภาพของตนว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- กลวิธีเหล่านี้ใช้เพื่อปกปิดข้อเท็จจริงที่ว่า การทำร้ายยาสูบ การผลิต การบริโภค และการใช้ยาสูบเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกและผู้ใช้ยาสูบ
- จากตัวอย่าง พบว่าอุตสาหกรรมยาสูบตั้งใจให้ข้อมูลบิดเบือนต่อสังคมว่าการปลูกยาสูบมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก
- การตลาดและการติดฉลากเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของบุหรี่ยี่ห้อ 'จากธรรมชาติ' และ 'ไร้สารเคมี' ทำให้ผู้บริโภคยาสูบเชื่อว่าผลิตภัณฑ์ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
- บริษัทยาสูบต่าง ๆ ให้ทุนแก่สถานศึกษา หน่วยงานด้านสุขภาพ องค์กรบรรเทาทุกข์ด้านสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ และโครงการทำความสะอาดขยะจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง เพื่อให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคม
- สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลยุทธ์ฟอกเขียว สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ STOP Infographic on green-washing

ยาสูบทำลายสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร?

Q & A World No Tobacco Day 2022 องค์การอนามัยโลก

11. ประเทศต่างๆ สามารถแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร

- ภายใต้มาตรา 18 ของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบของ WHO รัฐบาล
“ตกลงที่จะคำนึงถึงการปกป้องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
การเพาะปลูกและการผลิตยาสูบภายในอาณาเขตของตน”
- ประเทศต่าง ๆ สามารถกำหนด 'หลักการนโยบายความรับผิดชอบของผู้ผลิตเพิ่มเติม' เพื่อลดปัญหาที่เกิดจาก
ยาสูบและขยะจากบุหรี่ไฟฟ้า และให้อุตสาหกรรมยาสูบและอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย
ในการทำความสะอาดและกำจัดของเสีย
- รัฐบาลสามารถเรียกเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมจากโรงงานผลิตยาสูบ ผู้จัดจำหน่าย และผู้บริโภคสำหรับการปล่อย
ก๊าซคาร์บอน การก่อกมลพิษทางอากาศ และค่าใช้จ่ายด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างห่วงโซ่อุปทานของ
ผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- ประเทศต่าง ๆ รับรู้ว่าการใช้พลาสติกแบบใช้แล้วทิ้งโดยที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพในตัวกรองบุหรี่ และ
ผลิตภัณฑ์นิโคตินอื่น ๆ และควรดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อยุติการใช้พลาสติกในผลิตภัณฑ์นิโคตินและ
ผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบสามารถได้รับการสนับสนุนผ่านการส่งเสริมของรัฐบาลให้มีส่วนร่วมในโครงการปลูกพืช
ทดแทนโดยการปลูกพืชที่ยั่งยืนมากขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของชุมชน

เผยแพร่เดือนพฤษภาคม 2565

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (มสบ.)

36/2 ซอยประดิพัทธ์ 10 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0-2278-1828 โทรสาร 0-2278-1830
www.ashthailand.or.th Email : info@ashthailand.or.th

